

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Petra Průchy a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobkyně: **G. H.**, zastoupené JUDr. Alenou Fojtíkovou, advokátkou se sídlem U staré pošty 53, Frýdek - Místek, proti žalovanému: **Krajský úřad Moravskoslezského kraje**, se sídlem 28. října 117, Ostrava, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 26. 8. 2008, č.j. MSK 127881/2008, sp. zn. SOC/37286/2008/Goň, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 20. 5. 2010, č.j. 38 Cad 36/2008-23,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) brojila proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě (dále jen „krajského soudu“) ze dne 20. 5. 2010, č. j. 38 Cad 36/2008 - 23 (dále jen „napadený rozsudek“), jímž zamítl žalobu stěžovatelky proti rozhodnutí žalovaného ze dne 26. 8. 2008, č.j. MSK 127881/2008, sp. zn. SOC/37286/2008/Goň (dále jen „napadené rozhodnutí“). Tímto rozhodnutím žalovaného bylo zamítnuto odvolání stěžovatelky proti rozhodnutí Úřadu práce ve Frýdku-Místku, ze dne 24. 6. 2008, č.j. 1584/8/FMD/1, kterým byla zamítnuta její žádost o dávku státní sociální podpory - rodičovský příspěvek ode dne 1. 1. 2008, a napadené správní rozhodnutí bylo potvrzeno.

V odůvodnění **napadeného rozhodnutí** žalovaný uvedl, že G. H. uplatnila dne 26. 5. 2008 podáním žádosti o rodičovský příspěvek nárok na tuto dávku na dítě E. H.

s účinností od 1. 1. 2008. Podání žádosti předcházelo řízení, v němž stěžovatelka rozporovala, že její předchozí nárok na tuto dávku zanikl ve spojení s úpravou zákona č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů (dále jen „zákon o stabilizaci veřejných rozpočtů“), kterým byl novelizován zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře (dále jen „zákon o státní sociální podpoře“) k 31. 12. 2007, s tím, že o výplatu dávky od 1. 1. 2008 je třeba znovu požádat. Toto předchozí řízení bylo pravomocně ukončeno dne 21. 5. 2008 tak, že odvolání stěžovatelky bylo zamítnuto a zánik nároku na výplatu dávky ke dni 31. 12. 2007 byl potvrzen. Novou žádost o výplatu dávky s účinností od 1. 1. 2008 stěžovatelka podala až dne 26. 5. 2008, podle ustanovení § 54 odst. 2 zákona o státní sociální podpoře. Nárok na výplatu dávky nebo její části, jde-li o rodičovský příspěvek, zaniká uplynutím tří měsíců ode dne, od kterého dávka nebo její část náleží. Lhůta podle předchozí věty neplyne po dobu řízení o dávce. Vzhledem k tomu jí bylo možno dávku přiznat nejvýše od 26. 2. 2008 a nikoliv od 1. 1. 2008.

V **žalobě** proti napadenému rozhodnutí žalovaného stěžovatelka zejména namítala, že oba správní orgány nepostupovaly podle § 54 odst. 2 zákona o státní sociální podpoře, kde je uvedeno, že „lhůta podle předchozí věty neplyne po dobu řízení o dávce“. Podle názoru žalobkyně tříměsíční lhůta podle citovaného ustanovení neběžela ode dne zahájení řízení o dávce s nárokem od 1. 1. 2008, když 5. 3. 2008 bylo zahájeno řízení o této dávce s nárokem ode dne 1. 1. 2008 a bylo ukončeno 21. 5. 2008, kdy jí bylo doručeno rozhodnutí žalovaného č.j. MSK 66061/2008, ze dne 19. 5. 2008. Žalobkyně dále namítala, že nemohla a nebyl důvod o dávku s nárokem od 1. 1. 2008 požádat dříve, než bylo pravomocně ukončeno řízení o této dávce.

O **žalobě** rozhodl krajský soud **napadeným rozsudkem**, jímž žalobu zamítl a žádnému z účastníků nepřiznal náhradu nákladů řízení. Krajský soud se s argumentací žalobkyně neztotožnil, dospěl k závěru, že se před správním orgánem jednalo o dvě samostatná řízení. Aby bylo možno aplikovat § 54 odst. 2 věty druhé zákona o státní sociální podpoře, muselo by jít o jedno a totéž řízení o této dávce. Protože o tuto situaci v daném případě nešlo, správní orgán I. stupně nepochybil, když rozhodl o zamítnutí žádosti žalobkyně o předmětnou dávku ode dne 1. 1. 2008, neboť správně vycházel z věty první citovaného zákonného ustanovení, dle kterého nárok na výplatu dávky zaniká uplynutím tří měsíců ode dne, od kterého dávka náleží. Rovněž tak nepochybil žalovaný, když jakožto odvolací orgán odvolání žalobkyně zamítl a napadené rozhodnutí správního orgánu I. stupně potvrdil. Vzhledem k uvedenému krajský soud neshledal žalobu důvodnou a proto ji zamítl.

V **kasační stížnosti** proti napadenému rozsudku stěžovatelka jako její důvod namítá nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, a za meritorní považuje, zda Krajský soud v Ostravě správně vyložil § 54 odst. 2 zákona o státní sociální podpoře. Stěžovatelka má za to, že názor Krajského soudu v Ostravě je nesprávný, a to proto, že bylo vedeno řízení o stejné dávce - rodičovském příspěvku na jedno a totéž dítě a pokud ji nebyla pravomocným rozhodnutím dávka státní sociální podpory - rodičovský příspěvek, jež jí byla přiznána od srpna 2007 do čtyř let věku dítěte, což je do konce měsíce února 2011, zákonným způsobem odejmuta, tak neměla důvod opětovně o dávku - rodičovský příspěvek žádat, a je toho názoru, že věta druhá § 54 odst. 2 zákona o státní sociální podpoře měla být na danou věc aplikována. Stěžovatelka

dále poukazuje na to, že správní orgán měl při odejmutí dávky v souladu s § 69 odst. 1 písm. b) vydat rozhodnutí již v době odejmutí této dávky a nikoliv až na základě námitek stěžovatelky při ústním jednání na Úřadu práce ve Frýdku-Místku ze dne 21. 2. 2008. Správní orgán však zahájil řízení o odejmutí dávky až 29. 2. 2008, rozhodnutí vydal 18. 3. 2008, a řízení bylo ukončeno doručením rozhodnutí o odvolání stěžovatelky dne 21. 5. 2008. Tak došlo k tomu, že o dávku - rodičovský příspěvek, jež jí byla odejmuta, stěžovatelka požádala až po nabytí právní moci rozhodnutí o odejmutí dávky, dne 26. 5. 2008. Podle názoru stěžovatelky je logickou podmínkou aplikace věty druhé § 54 odst. 2, zákona o státní sociální podpoře, skutečnost, zda se jedná o stejnou dávku, bez rozlišení, zda jde o řízení o odnětí dávky, nebo o přiznání dávky. S ohledem na uvedené stěžovatelka navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

Ve vyjádření ke kasační stížnosti žalovaný uvedl, že se zcela ztotožňuje s právním názorem krajského soudu obsaženým v napadeném rozsudku. Dále uvedl, že k zániku nároku na dávku došlo na základě zákona o státní sociální podpoře, kdy bylo stanoveno, že rodičovský příspěvek se vyplácí naposledy za měsíc prosinec 2007 a o dalším nároku na tuto dávku bude rozhodováno až na základě nově podané žádosti. O zániku nároku na zmíněnou dávku se v souladu s přijatou právní úpravou nevydávalo rozhodnutí, resp. nebylo vedeno správní řízení v této věci. Stěžovatelce bylo vzhledem k uplatnění námitek vydáno rozhodnutí na základě § 142 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád. Jednalo se o rozhodnutí deklaratorní, jímž správní orgán prohlásil, že nárok na dávku - rodičovský příspěvek zanikl ke dni 31. 12. 2007. Tato okolnost však neměla vliv na skutečnost, že nárok zanikl k 31. 12. 2008 a stěžovatelka měla podat novou žádost o rodičovský příspěvek v souladu se lhůtami podle § 54 zákona o státní sociální podpoře. Závěrem svého vyjádření žalovaný konstatuje, že se domnívá, že z jeho strany nešlo o nezákonné rozhodnutí, napadený rozsudek považuje za vydaný v souladu s právními předpisy, a proto navrhuje, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl jako nedůvodnou.

Z obsahu spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatelka dne 26. 5. 2008 podala žádost o dávku státní sociální podpory - rodičovský příspěvek ode dne 1. 1. 2008, na dítě E. H., r.č. X. Úřad práce ve Frýdku-Místku, jako správní orgán I. stupně rozhodnutím ze dne 24. 6. 2008, č.j. 1584/8/FMD/1 žádost zamítl. Uvedl, že zákon o státní sociální podpoře v § 54 odst. 2 taxativně vymezuje lhůtu pro zpětné přiznání výplaty dávek státní sociální podpory, a proto se žádost o rodičovský příspěvek na období od 1. 1. 2008 do 31. 1. 2008, podaná dne 26. 5. 2008 zamítá. Současně uvedl, že dne 29. 5. 2008 byla podaná další žádost o rodičovský příspěvek s tříměsíční zpětnou lhůtou od 29. 2. 2008 a tato byla s nárokem od 1. 2. 2008 přiznaná. Proti shora označenému rozhodnutí ze dne 24. 6. 2008 stěžovatelka podala odvolání, kde uvedla, že o předmětné dávce bylo vedeno řízení od 5. 3. 2008 do 21. 5. 2008, čímž tříměsíční lhůta podle § 54 odst. 2 zákona o státní sociální podpoře neběžela a tudíž nelze podle tohoto ustanovení zamítnout žádost o dávku státní sociální podpory, kterou podala dne 26. 5. 2008. Toto odvolání žalovaný zamítl s odůvodněním, které je rekapitulováno výše.

Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal formální náležitosti kasační stížnosti, přičemž zjistil, že je podána osobou oprávněnou a je proti označenému rozsudku přípustná za podmínek ustanovení § 102 a § 104 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu i řízení, jež jeho vydání předcházelo, v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., neshledal přitom vady, k nimž by musel podle § 109 odst. 3 s. ř. s. přihlédnout z úřední povinnosti; vázán rozsahem a důvody, které stěžovatelka uplatnila ve své kasační stížnosti, dospěl k závěru, že kasační stížnost **není důvodná**.

Stěžovatelka v kasační stížnosti rozporuje výklad § 54 odst. 2 věty druhé (stavění běhu tříměsíční lhůty pro zánik nároku na výplatu dávky) ve spojení s projednávanou věcí s tím, že při projednávání její žádosti ze dne 26. 5. 2008 bylo třeba přihlédnout k řízení o této dávce, které probíhalo od 29. 2. 2008, resp. 5. 3. 2008 do 21. 5. 2008. Za tohoto stavu věci by jí nárok na výplatu dávky příslušel již od 1. 1. 2008. Krajský soud v Ostravě v napadeném rozsudku dospěl k závěru, že se nejednalo o jedno a totéž řízení a tudíž k tomuto předchozímu řízení přihlédnuto být nemohlo.

Klíčovou otázkou k posouzení a rozhodnutí tedy je, zda v daných souvislostech bylo toto předchozí správní řízení takovým řízením, k němuž mělo být při nyní posuzovaném řízení a rozhodnutí o žádosti o dávku státní sociální podpory - rodičovský příspěvek ze dne 26. 5. 2008 přihlédnuto jako k řízení, po jehož dobu tříměsíční lhůta pro zánik nároku na výplatu dávky neměla plynout.

Rozhodnutí žalovaného, stejně jako napadený rozsudek, se opírá o ustanovení § 54 odst. 2 zákona o státní sociální podpoře, které zní:

Nárok na výplatu dávky nebo její části, jde-li o dávky uvedené v § 2 písm. a) , § 2 písm. b) v bodu 1 a v § 36 písm. a) a b), zaniká uplynutím tří měsíců ode dne, od kterého dávka nebo její část náleží; to neplatí, jde-li o případ uvedený v § 53 odst. 1. Lhůta podle předchozí věty neplyne po dobu řízení o dávce.

Rodičovský příspěvek je přitom dávkou vymezenou v § 2 písm. b) v bodu 1 zákona o státní sociální podpoře. Ustanovení § 53 odst. 1 citovaného zákona se potom vztahuje na případy dávek neprávem přiznaných či odepraných.

Z obsahu citovaného § 54 odst. 2 zákona o státní sociální podpoře plyne, což lze dovodit již jazykovým a logickým výkladem, že nárok na výplatu příslušné dávky, v daném případě rodičovského příspěvku, náleží při splnění zákonných podmínek od jeho uplatnění v před. Zpětně lze potom příspěvek, resp. jeho výplatu přiznat jen za období, pro něž uplynutím zákonem stanovené tříměsíční lhůty nárok nezanikl. Jinak vyjádřeno zpětně lze nárok přiznat nejvýše za tři měsíce před uplatněním nároku. Pokud tedy stěžovatelka nárok uplatnila dne 26. 5. 2008, mohl jí být přiznán zpětně nejdříve od 26. 2. 2008. Jestliže tedy správní orgán I. stupně rozhodl, a žalovaný jako odvolací orgán potvrdil, že se žádost o rodičovský příspěvek na období od 1. 1. 2008 do 31. 1. 2008, podaná dne 26. 5. 2008, zamítá, potom oba tyto orgány rozhodly ve vztahu k předmětné žádosti samotné o sobě ve smyslu citovaného § 54 odst. 2 zákona o státní sociální podpoře v souladu se zákonem.

Stěžovatelka však namítá, že při projednávání její žádosti ze dne 26. 5. 2008 mělo být přihlédnuto také k řízení o této dávce, které probíhalo od 29. 2. 2008, resp. 5. 3. 2008

do 21. 5. 2008, a vytýká správním orgánům, že měly o odejmutí dávky rozhodnout bezodkladně ve smyslu § 69 odst. 1 písm. b) zákona o státní sociální podpoře, a nikoliv až k jejímu podnětu, což mělo za následek pozdější ukončení tohoto řízení a následně i podání žádosti stěžovatelky o přiznání rodičovského příspěvku až dne 26. 5. 2008.

K tomu Nejvyšší správní soud poznamenává, že s okolnostmi předmětného řízení, které probíhalo od 29. 2. 2008, resp. 5. 3. 2008 do 21. 5. 2008, je obeznámen, neboť dne 13. 1. 2011 rozhodoval v dané věci zamítavým rozsudkem č. j. 3 Ads 111/2009 - 44, o kasační stížnosti stěžovatelky, proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě (dále jen „krajského soudu“) ze dne 4. 2. 2010, č. j. 38 Cad 14/2008 - 21, jímž krajský soud zamítl žalobu stěžovatelky proti rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 5. 2008, č.j. MSK 66061/2008, sp. zn. SOC/20707/ 2008/Goň, (doručenému 21. 5. 2008).

V předmětné věci žalovaný zamítl odvolání stěžovatelky proti rozhodnutí Úřadu práce ve Frýdku-Místku, ze dne 18. 3. 2008, č.j. 2369/7/FMD, o zániku nároku na dávku státní sociální podpory - rodičovský příspěvek oprávněné osobě G. H. k datu 1. 1. 2008 (dále jen „prvoinstanční rozhodnutí“), a napadené správní rozhodnutí potvrdil. Jednalo se o případ, kdy dříve přiznaný nárok na rodičovský příspěvek zanikl ke dni 31. 12. 2007 ve spojení s úpravou čl. XXIII a čl. XXIV, bod 1, 4 a 5 zákona o stabilizaci veřejných rozpočtů, kterým byl novelizován zákon o státní sociální podpoře. Nárok zanikl tzv. ze zákona s tím, že o nároku na další výplatu rodičovského příspěvku od 1. 1. 2008 musí být k nové žádosti znovu rozhodnuto. Stěžovatelka však se zánikem nároku na výplatu ke dni 31. 12. 2007 nesouhlasila a podle protokolu z jednání ze dne 21. 2. 2008 požadovala, aby bylo ve věci rozhodnuto. Návazně bylo tedy ve věci rozhodnuto s tím, že odvolací řízení bylo ukončeno rozhodnutím ze dne 19. 5. 2008, doručeným dne 21. 5. 2008 (blíže viz citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu).

Za tohoto stavu věci, kdy nárok na dříve přiznaný rodičovský příspěvek, resp. jeho výplatu, v souvislosti se změnami právní úpravy zanikl k 31. 12. 2007 tzv. ze zákona, s tím, že o nároku na další výplatu rodičovského příspěvku od 1. 1. 2008 musí být k nové žádosti rozhodnuto znovu, je zřejmé, že námitka stěžovatelky, že správní orgán měl při odejmutí dávky v souladu s § 69 odst. 1 písm. b) zákona o státní sociální podpoře vydat rozhodnutí již v době odejmutí této dávky a nikoliv až na základě jejích námitek při ústním jednání na Úřadu práce ve Frýdku-Místku ze dne 21. 2. 2008, je nedůvodná. V případě jako je tento, kdy nárok zanikl tzv. ze zákona, nebylo třeba o zániku ještě dále rozhodovat. Konstitutivní účinky zániku k uvedenému datu nastaly účinností novelizované úpravy. V situaci, kdy stěžovatelka trvala na tom, aby jí bylo vydáno v předmětné věci rozhodnutí (zcela zřejmě tím sledovala možnost následné obrany, což také využila), nezbylo správnímu orgánu než vydat ve věci „toliko“ deklaratorní rozhodnutí, v režimu § 142 správního řádu, jak ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl žalovaný. Toto rozhodnutí však v žádném případě nemělo a ani nemohlo mít jakýkoliv vliv na zánik nároku na výplatu dříve přiznaného rodičovského příspěvku ke dni 31. 12. 2008, neb tento zánik nároku k tomuto datu nastal již před tímto rozhodováním přímo ze zákona, a na tom žádné rozhodnutí nebylo sto cokoliv změnit.

Tzn., že toto řízení, jež nemělo jiný účel, než autoritativně deklarovat stav, který nastal ze zákona a který stěžovatelka činila sporným, nebylo řízením o přiznání rodičovského příspěvku od 1. 1. 2008 shodným či obdobným jako řízením, jež bylo zahájeno

na základě žádosti stěžovatelky ze dne 26. 5. 2008 ve smyslu novelizované úpravy, a tudíž nelze přijmout ani námitku, že po dobu tohoto (deklaratorního) řízení neměla tříměsíční lhůta k zániku nároku na výplatu rodičovského příspěvku, ve smyslu § 54 odst. 2 zákona o státní sociální podpoře, plynout. U řízení o deklaraci zániku nároku na dříve přiznaný rodičovský příspěvek se jednalo o zcela jiné samostatné řízení, které na řízení o předmětné žádosti stěžovatelky ze dne 26. 5. 2008 nemohlo mít a také nemělo žádný vliv.

Namítá-li stěžovatelka, že podání žádosti o rodičovský příspěvek až dne 26. 5. 2008 bylo důsledkem předchozího nikoliv bezodkladného rozhodování správních orgánů stran zániku nároku na rodičovský příspěvek k 31.12.2007, k tomu Nejvyšší správní soud kromě již uvedeného dodává, že stěžovatelka byla před i v průběhu tohoto předchozího řízení informována a upozorňována, že je třeba podat novou žádost o rodičovský příspěvek od 1. 1. 2008. Ona však zvolila svoji strategii, a opakovanou informaci či upozornění vyslyšela až 29. 5. 2008, kdy tři dny po žádosti předchozí (ze dne 26. 5. 2008), jak vyplývá z obsahu rozhodnutí správního orgánu I. stupně, znovu požádala o rodičovský příspěvek a tím dosáhla alespoň toho, že díky svému předchozímu úporně mylnému přístupu nepřišla alespoň o rodičovský příspěvek za měsíc únor 2008. Kdyby se však byla řídila příslušnými informacemi a upozorněními za strany správních orgánů od počátku, mohl jí být přiznan rodičovský příspěvek již od 1. 1. 2008, a ušetřila by sobě i příslušným orgánům přinejmenším zbytečné napětí.

Nejvyšší správní soud tak dospěl k závěru, že oba správní orgány vyložily a aplikovaly § 54 odst. 2 zákona o státní sociální podpoře na posuzovanou věc v souladu se zákonem i s ohledem na skutečnost, že řízení o žádosti stěžovatelky o přiznání rodičovského příspěvku ze dne 26. 5. 2008 předcházelo řízení, v němž bylo k naléhání stěžovatelky vydáno deklaratorní rozhodnutí o zániku nároku na dříve přiznaný rodičovský příspěvek ke dni 31. 12. 2008. Stejně tak krajský soud posoudil věc v souladu se zákonem.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě, ani řízení jemu předcházející, netrpí žádnou stěžovatelkou namítanou vadou, pro kterou by jej bylo třeba zrušit, a stejně tak netrpí ani žádnou takovou vadou, pro kterou by Nejvyšší správní soud musel zrušit napadený rozsudek ex offio (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.). Kasační stížnost není důvodná, a proto ji Nejvyšší správní soud zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení, které mu vznikly. Žalovanému správnímu orgánu, který by jinak měl právo na náhradu nákladů řízení, nevznikly náklady přesahující rámec jeho běžné úřední činnosti.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 2. února 2011

JUDr. Petr Průcha
předseda senátu